

Fýrisagnir

Jógvan

Jógvan var ættaður úr Norðurbygdini. Tey vóru trý systkin, og Jógvan var elstur. Bygdin liggur beint út ímóti tí stóra havinum, so langt sæst út í havið, sjálvst um tey høgu fjøllini oman fyri bygdina treingja um útsýnið fyri vestan. Harðbálnir verða teir unglingar og tað fólk, ið vaksa upp í bygdini, og tolið verður tað ættarlið, ið har loysir hvørt annað av.

Sum barn sá Jógvan havalguna blíða í dýrðarveðri og brúsandir og froyssandi í ódnarveðri. Hann sá tað øgiliga og dunandi brimið bróta langt niðan í bœin. Tíðliga á morgni og síðla á kvøldi hoyrði hann fuglaljóðið í bergi og í lofti. Sum ungur lærði Jógvan at lurta eftir fuglasanginum, og í vøggugávu hevði hann fingið gott mál, og hann tók tíðliga til at nýta tað. Sjálvandi sang hann saman við hinum, men hjartaligast sang hann tó, tá ið hann var einsamallur.

Tá ið fjøra var, kundi tú síggja Jógv-

an fara við einum lítlum leypi at fáa sær krækling. Hann gjørdi nógv av at ganga á seiðaberg, og oftast bar væl til hjá honum. Onkuntíð tók hann eisini krækling til sín sjálvs, bað móður sína seta út á eldin, og so ótu tey kókaðan krækling aftur við breyði til nátturða. Á seiðabergi eydnaðist tað honum at sita einsamallur í friði og náðum og syngja. Onkur helt, at hann gekk so hugaligur á seiðaberg, tí tá kundi hann syngja so hart, sum hann orkaði, tí har órógvaði hann ongan, og eingin órógvaði hann.

Tá ið Jógvan hevði fingið prestsins hond á hævdið, fór hann til skips, tí at sita og gána í skúlanum til onga nyttu tímdi hann ikki. Hann hevði lovað systur síni ein nýggjan frakka og einar vakrar skógvar, og bróðir hansara skuldi fáa einar nýggjar stivlar.

Teir gjørdur ein skjótan og góðan túr, og stór er gleðin heima við hús, tá ið Jógvan aftur stendur í túninum.

ættaður

trý systkin

síðla á kvøldi

tolið verður

treingja um

útsýnið

fjøra

í dýrðarveðri

tíðliga á morgni

krækling

í bergi og í lofti

hjartaligast

hann bað móður sína

hevði fingið

síggja

á seiðabergi

nýggjar stivlar

nyttu

aftur við breyði

bróðir hansara skuldi fáa

í friði og náðum

Vandaferð

Komið var út á heystið, og týðiliga sást, at broyting var komin í veðrið. Onkur bátur hevði verið á útróðri og var komin aftur um kvøldið søkklaðin av stórum og góðum toski. Hanus hevði tí sett sær í høvðið at fara út í lýsingini dagin eftir. Manningin var tíðliga á fótum, og fyrstur oman í fjør-una var Torkil við Á.

Miðstovumenninir drógu bátin úr neystinum og settu hann oman á støðna. Tá ið alt viðfærið var komið í bátin, skutu teir frá, og menninir settu seg til árar. Blaktrandi ljóðaði útferðarsálmurin í tí ójavna morgunvindu-inum, sum viðhvørt tók seg upp til smáar hvirlur.

Komnir norður um Gróthústanga, settu teir segl á bátin. Undangonga var, og froyðurin stóð frá bógnum. Tá læt í Torkili, ið sat í stýriborðsbógvi: „Eg haldi eingi líkindi vera at fara út um oyggjarendarnar í dag. Hann mennir so skjótt vindin, at tungt verður hjá sjeý monnum at vinna aftur í

land, áðrenn dagurin er hálvliðin.“ Tá sigur Heini, ið er bróðursonur Torkils: „Setast vit nú her inni, kemur sjóvarfallið at renna frá okkum, so ov stutt tíð verður at royna útiá. Eg haldi tí, vit sigla út beinanvegin.“

Tá ið teir vóru komnir triggjar fjórðingar úr landi, bað Heini teir leggja seglið og hava bátin uppí. Teir máttu sleppa inn undir land, áðrenn myrkt varð. Teir hildu seg hava róð ein tíma, og enn sást einki land. Teir vóru tá samdir um at leggja bátin beinan upp í vindin, so menninir í rúminum finga betri stundir at rógva. Tá ið ein økt var gingin, sóu teir berg fyri stavn. Nógvir av monnunum vóru fyrilagstir. Teir róðu nú á deyðavatni fram við landi og komu inn á Vesturvík í skýmingini. Menn vóru møttir á støðni, tá ið teir sóu henda fremm-anda bátin. Bátsmenninir verða allir bodnir til hús, og Heini gisti hjá bróð-ur sínum Janusi, ið búði har í bygdini.

týðiliga

út á heystið

søkklaðin

á útróðri

tíðliga

í lýsingini

alt viðfærið

miðstovumenninir

í stýriborðsbógvi

á støðna

hálvliðin

froyðurin

bróðursonur

sjóvarfallið

róðu

triggjar fjórðingar

áðrenn myrkt varð

hava róð

sóu

Fyrirsögnin verður fyrst lesin fyrr næmingunum.
So verður fyrirsagt tvær ferðir passaliga fa orð í sønn.

Báturin

Okkara føroyski bátur, so snøggur og smidligur hann er, hevur tað fram um flest önnur før, at hann er eins vakur á at líta, annaðhvørt hann er á floti ella stendur á lunni, tí í roynd og veru er hann meira enn eitt amboð, hann er eitt listaverk, og tá ið hann er bestur, er hann ivaleyst mætasta listaverk, føroyingurin hevur skapað.

At nýta orðið list í hesum viðfangi er ikki ov nógv avgjørt. Tí vit mugu minnst til, at bátasmiðir ongantíð hava havt annað til hjálpar í smíði sínum enn høvuðsmátini á einum 3 alna stokki; bátin annars hava teir evnað við teimum gávum og tí hegni, hvør einstakur teirra átti, soleiðis sum ein og hvør listamaður skapar listaverk sítt.

Bátasmiðirnir hava tí allar dagar ikki bara verið smiðir, men eisini listamenn.

At føroyingar hava verið dugandi sjómenn, prógvar báturin sjálvur best,

so sjógóður hann er, so væl hann ber seg í góðveðri og óveðri.

Tað hevur verið sagt, at dreingja-børnini í Føroyum verða borin í heim við ár í hendi.

Hetta er í grundini ikki ov nógv sagt, tí at tað man neyvan vera nakað fólk í heiminum, ið hevur alla tilveru sína sum fólk soleiðis knýtta til havið sum vit her í Føroyum.

Vit kunnu tí av sonnum siga, at báturin eigur lívið í okkum; hann hevur verið og er neyðuga álitid, tá ið søkjast skal havsins ríkidømi, og tá ið farast skal um sund og fjørð. „Bundin er bátleysur maður,“ søgdu teir gomlu.

Vit kunnu tí øll taka undir við ørindinum:

*So havi eg farið so manga ferð
í stormi og summarlogn.*

*Báturin er mítt heim og mín verð
og heila havið mín ogn.*

smidligur

før

annaðhvørt

í roynd og veru

mætasta

hevur skapað

nýta

bátasmiðir

høvuðsmátini

sjómenn

í hesum viðfangi

verða borin

tilveru

havsins ríkidømi

í góðveðri og óveðri

knýtta

um sund og fjørð

neyðuga álitid

mín verð

Súsanna

Bygðin liggur rættiliga innibyrgd. Tindarnir standa á varðhaldi fram við strendurnar báðumegin sundið; har er vakurt og hugtakandi fram við bakkar og fjörusand. Ei undur í, at fólkhava fingið sær bústað har, altíð kyrt, altíð friðarligt og vakurt, yndisligt bæði á sumri og á vetri. Her ferðast bátarnir suður og norður gjøgnum sundið. Skyldskapur, vinskapur og sannur trúskapur heldur fólkinum saman.

Íðið og virkið er fólkið fram við hesar kyrru strendur. Hygg niðan í bœin, og hygg út á sundið, og tú sært røkiskapin, dugnaskapin og virkishugin, ið eyðkennir hetta fólkið, ið ættarlið eftir ættarlið hefur livað har.

Tað rýkur úr ljóaranum í teimum spjaddu húsunum. Konufólkið stákast bæði inni og úti, meðan mannfólkið er til dagsins yrki í bœ og haga ella á útróðri. Har sært tú Súsonnu og hinar

neytakonurnar. Hon hevði altíð ta trílittu kettuna í hølunum á sær, men lœgið var tað, niðan um bøgardarnar fekst kettan ikki.

Foreldrini doyðu, meðan Súsanna var ung; bróðirinn giftist út og systrarinnar við, so nú var hon mest einsamøll í húsi, tó at hon stundum hevði okkurt ungt í fostur. Onkuntíð var tað ein drongur, hon hevði tikið til sín, og eina aðra tíð ein genta. Tað skuldi kanska verða hennara lagna, at hon, í staðin fyri at giftast sum hini systkini og eiga børn sjálv, skuldi koma at verða sum ein móðir bæði hjá móðurløysingum og øðrum børnum. Súsanna hevði í (ið) hvussu er altíð tann fyrimun fram um mangar aðrar kvinnur, ið vóru giftar og høvdu menn og dreingir, at hon ongantíð noyddist at sita uppi til langt út á kvøldið og bíða, til alt mannfólkið var afturkomið.

rættiliga á varðhaldi innibyrgd báðumegin sundið bústað yndisligt
 kyrt fjörusand skyldskapur gjøgnum sundið trúskapur
 bœin røkiskapin eyðkennir
 ið ið og virkið dugnaskapin ta trílittu kettuna
 ljóaranum dagsins yrki mannfólkið var afturkomið
 á útróðri lœgið var bróðirinn giftist í húsi
 eina aðra tíð sum ein móðir øðrum børnum
 móðurløysingum hini systkini út á kvøldið

Fyrirægnin verður fyrst lesin fyrir næmingunum.

Só verður fyrir sagt í tvær ferðir passaliga fá orð í senn.

Gamalt og nýtt

Einaferð komu trý mannfólk gangandi til bygdina. Bóndin stóð við dyrnar og spurdi, um teir hövdu ørindi til hansara. Tá segði tann fyrsti, sum var í koti, at teir hövdu gingið hesa longu leiðina fyrri at tala við hann.

Bóndin beyð teimum inn, og teir takkaðu. Konan var bæði blíð og týð og bað teir bukka beinini. Hon borðreiddi fyrri teimum við alskyns góðgæti: drýli, smøri, skerpikjæti, rullipylsu og kjøtpylsu, og so gav hon teimum mjólk at drekka afturvið.

Tann fyrsti læt seg úr og hongdi kotið frá sær, so læsti hann upp skjáttuna, sum tann triði hevði borið, og tók skjøl

upp úr henni, sum hann legði á borðið.

Hann segði nú við bóndan, at ætlanin við ferð teirra var at tala við hann um at leggja veg gjøgnum hagan og bøin hjá honum. Teir vóru verkfrøðingar og vildu biðja um loyvi at ganga um lendið hjá honum og meta um tað.

Teir hövdu væntað, at bóndin fór at mæla ímóti hesi vegagerð, tí at graslendið trýtur hjá honum, men tað var ikki. Hann segðist duga á at skyna, at vegurin kom at gagna bygdini og so sanniliga eisini garðinum, og hann helt teir gera sær eina góða gerð at leggja vegin, sum teir nú hövdu skipað fyrri.

trý

við dyrnar

hövdu gingið

alskyns góðgæti

drýlur

rullipylsa

blíð og týð

hann læsti upp

hevði borið

ætlanin

læt seg úr

hagan og bøin

at mæla ímóti

verkfrøðingar

vildu biðja

hövdu væntað

trýtur

vegagerð

at skyna á

skjøl

Starin

Starin er okkara størsti smáfuglur. Menn plaga at seta hann til mark millum smáfuglarnar og teir størru fuglarnar, soleiðis at teir, sum eru smærri enn stari, eru smáfuglar.

Starin er eisini hjá okkum alt árið, og hann er í so stórum tali sum eingin annar av støðufuglunum.

Vakur er hann eisini á liti, skyggir í nógvum litbrigdum: grønum, reyðligum, gulum, brúnum og hvítum. Nevið er svart um veturin, hvítt um summarið.

Starin verpur tvær ferðir um árið 4–7 grønbhá egg, og makarnir skiftast um at bøla. Tá ið hálvtriðja vika er farin, koma ungarnir út, men teir eru ikki vakrir á at líta, spilnaknir og mest bara eitt gapandi nev.

Starin eigur bæði í bjørgunum og heima við hús, og nú á døgum man honum dáma best so nær húsum sum

møguligt, tí har er føðin vissari at fáa. Fyrr í tíðini var hann styggari, tí tá varð hann eisini happaður. Slapp hann inn í hjallarnar, so var hann argur at pikka, og teir gomlu ótu eisini staraungan, tí hann var feitur, og teir mettu staraholuna javnt við líraholuna.

Soleiðis er ikki nú, nú verður hann lívgaður. Vit gera honum hús at búgva í, og vit geva honum mat, tá ið kavi kemur, og lítið er at søkja sær, og tí er sjáldan at síggja starar sita og kúra, sjálvt um kuldi er.

Hann hevur óføra gott mál, og væl dámar honum at brúka tað. Hann er dúgligur sangari, og stararnir duga at syngja í kóri. Hann er eisini tiltikin at herma eftir øðrum fuglum, og sjálvt um tú heldur teg hoyra eitt tjaldur, so kann tað væl vera, at tað er ein stari, sum hermir.

plaga smærri tvær ferðir støðufuglunum
alt árið skyggir
um summarið styggari
spilnaknir staraungan varð happaður
líraholuna lívgaður sjáldan hjallarnar
dúgligur hermir

Til skips

Í trý ár hevði Hanus verið til skips við Báruni. Teir høvdu roynt við snøri á Suðurlandinum um várið, og um summarmála høvdu teir verið heima í triggjar dagar; tíðliga á morgni tann triðja dagin var skiparin komin og hevði boðað frá, at siglt varð út ímóti skýming, og tá mátti hvør maður vera um borð; allir vistu teir, at varð nakar ov seinur, so var hann illa sæddur.

Ta náttina, teir vóru útfarnir, gloymdi hann ongantíð. Veðrið var av tí fagra-asta, og mánalýsið var so bjart. Eitt lot var av landsynningi, og lotið frískaði so

mikið, at tá ið hon setti í alduna, stóð skúmið froðandi frá stevninum, og hann visti, at nú leið væl eftir.

Tá ið teir komu móti landi í Íslandi, sóu teir tindarnar, sum stóðu og drógu mjørkanuttan um seg við hvørt, og tað var ein fægur sjón. Tí stendur tú í góðum útsýni og skimast og slotar, tá rennur mangt tær í huga, sum hevur fjalt seg í hugadýpinum og ikki sleppur upp undan kavi,uttan hann letur hugan og lyndið reika um víddina og slíta seg leys úr vanatjóðrinum, so tey kundu tendrað ljósið, sum skína skal um lægd og leiðir.

trý ár

á Suðurlandinum

um várið

triggjar dagar

ta náttina

lægd

at siglt varð

drógu

av landsynningi

í góðum útsýni

sáu

lógu

mangt

at skýma

í hugadýpinum

at skína

Tollaksmessudagur

Tað var tollaksmessudag, veðrið hevði verið av tí besta dagin fyri og um náttina. Bátarnir fóru til útróðrar, áðrenn tað lýsti. Teir skuldu søkja havleiðir henda dagin. Sjúrður hevði keypt sær eitt seksmannafar saman við nøkrum øðrum monnum. Nógvir bátar lögdu frá landi.

Veðrið var gott henda morgunin, men so sá tað út, sum hann fór at draga upp til óveður, skýggini gjørdust tjúkk og nærkaðust meir og meir. Tað sá út, eins og hann kom av landnyrðingi við vindi og kavaroki. Skjótt merktust eisini hvirlurnar; tá høvdu teir flestu bátarnir drigið upp og vóru farnir at sigla til lands. Báturin hjá Sjúrði var tann seinasti, sum fór at landi. Leingi var at sigla til lands, vanligu millum tveir og trýggjar tímar.

Teir høvdu bert siglt eina løtu, tá ið kavaflykrurnar fóru at leggja seg mjúkar

niður í bátin, fyrst nakrar einstakar, so fleiri og fleiri; landið hvarv úr eygsjón, so nú sást bert havið, sum var farið at vísa hvítu tenn sínar, nú vindurin vaks. Sjógvurin øtlaði í hvørjum, og skjótt stóð sjórokið tjúkt yvir bátin.

Tað gjørdist neyðugt at kasta fiskin út fyri at lætta um bátin. Ofta máttu teir slaka ferðina av fyri ikki at fáa sjógv inn, at enda vóru teir í eini ræðuligari kavaódn. Tveir mans máttu støðugt oysa fyri at halda bátin toluliga turran.

Knappliga rópar ein av monnunum, at hann sá ein bát liggja stutt frá teimum í bakborð. Hann lá stillur, har var ivaleyst okkurt, ið bilaði. Sjúrður gjørdi av at fara teimum til hjálpar, kanska teimum tørvaði bensin ella okkurt annað. Hann vendi bátinum og fór til teirra.

okkurt annað í bakborð var farið hvirlurnar
neyðugt
sjórokið stóð tollaksmessudag øtlaði knappliga
Sjúrður til útróðrar kavaódn veðrið hevði verið
nærkaðust frá landi slaka ferðina
høvdu drigið av landnyrðingi bensin skýggini
kavaflykrurnar

Fýrisögnin verður fyrst llesin fyrir næmingunum.

So verður fýrisagt tvær ferðir passaliga fá orð í senn.

Gráhærdur eftir einum tíma

Ein ungur maður fór ein morgun í brúðleyp hjá einum vinmanni, sum búði í grannabygdini, og fyri at styttu eitt sindur um leiðina fór hann gjøgnum eitt berghol, sum var har í nánd.

Tá ið hann hevði gingið eina løtu í tí hálvmyrka holinum, hoyrði hann larmin frá einum stórum bussi, sum kom ímóti honum. Hann visti, at nú var vandi á ferð, tí holið var so trongt, at bussurin slapp ikki framvið, uttan at hann kroystist. Hann vendi tí við og fór stórleypandi undan, og í síðstu løtu eydnaðist at sleppa út úr holinum, tí tá var bussurin dygst í hølunum á honum.

Tann neyðar maður var so hjartkiptur, tá ið hann kom útum, at hann tveitti seg fram eftir rommum og orkaði ikki at fara aftur á fótur, fyrr enn hann hevði hvílt seg í meir enn ein tíma.

Tá ið hann umsíðir kom til brúðleypshúsið, kendu gestirnir hann næstan ikki. Andlit hansara var gult á liti, og hann skalv um allan kroppin, og tað vakra, dimma hárið var gránað eftir einum tíma.

Brúðleypsgestirnir vóru allir samdir um, at tann ræðuliga ræðslan var orsøkin til, at hesin ungi maðurin gránaði eftir einum tíma.

maður

morgun

at styttu

gjøgnum

brúðleyp

hevði gingið

í nánd

framvið

síðstu

á ferð

hvílt

dygst

hárið var gránað

hjartkiptur

næstan

ræðslan

gult á liti

Fýrisögnin verður fyrst lísín fyrí næmingunum.
So verður fýrisagt ívæð ferðin þessalíga fá orð í sönn.

Nansen og ísbjörninn

Tá ið Nansen var á seytjan ára aldri, spurdi hann ein dagin hvalaveiðumann, um hann kundi sleppa við teimum á kópaveiðu norður í Íshavið.

Drongurinn var bæði stórrur og sterkur, og það var gaman í hjá honum at sleppa við; men seinni gramdu teir segtó um, at teir hövdu játtað tí, tí Nansen var so djarvur og ovurhugaður, at teir hövdu ilt við at halda skil á honum.

Ein dagin, meðan teir lógu fastir í ísinum, kom ein ísbjörn so tætt inn at skipinum, at hon stakk trantin upp um lúnningina og ýldi.

Nansen, ið bar eyga við björnina, treiv eftir einum hondvápni og leyp eftir

henni. Björninn rýmdi undan og hvarv í kavarokinum, men Nansen elti hana trálíga.

Tá ið skiparinn sá, hvat ið hent var, sendi hann straks fleiri mans við sleðu og einum lættum báti at leita eftir honum. Teir eltu fótafet hansara eftir ísinum.

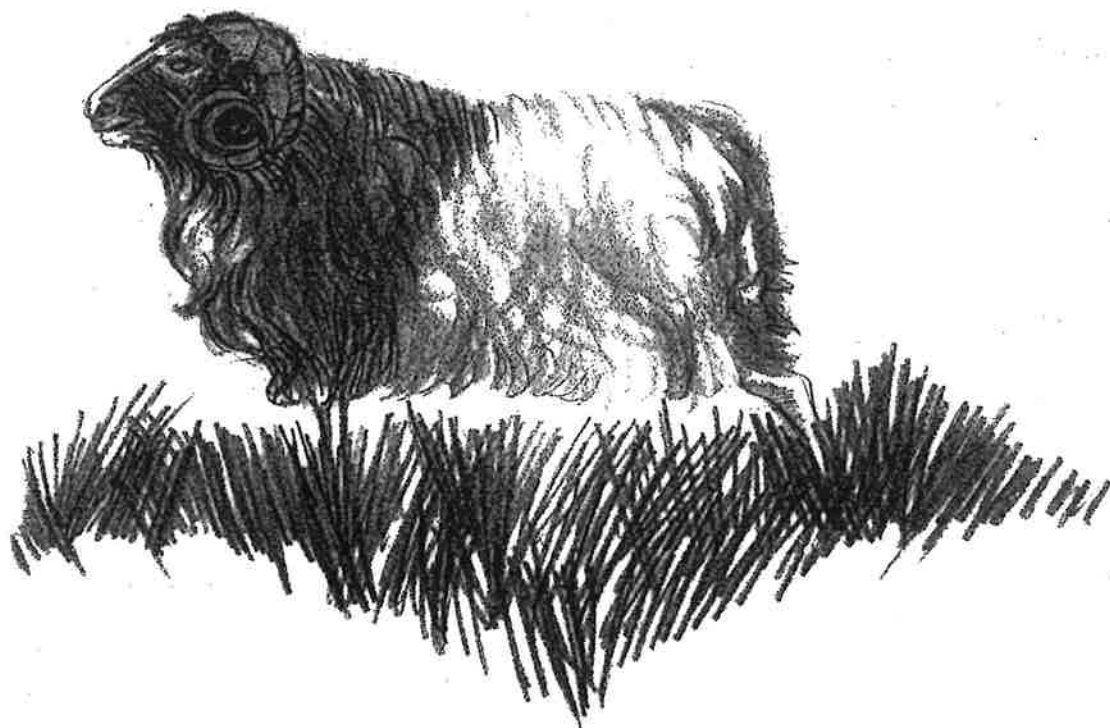
Tá ið teir hövdu gingið eitt langt og annað breitt, komu teir umsíðir fram á eitt hol í ísinum, og sporinni vóru sjónsk at síggja líka út á ístromina. Teir flotaðu bátinn og róðu yvirum. Hinumegin komu sporinni aftur til sjóndar. Teir eltu tey eitt fitt petti og komu so fram á Nansen, ið sat á sjálvari björninni.

seytjan norður í Íshavið
hövdu játtað djarvur
tætt ýldi lúnningina
ovurhugaður
einum hondvápni trálíga
fleiðri mans
við sleðu
hövdu gingið
umsíðir
sjónsk
hinumegin
til sjóndar

Vitugur veðrur

Ein íslenskur seyðamaður var einaferð við fylgi sínum komin út í eina kava-ódn. Veðrurin, ið var slóðari, spelaði undan, og alt fylgið elti hann. Av kava-ódnini viltist seyðamaðurin og visti ikki, hvar røtt leið var, men hann helt, at fylgið tók skeiva leið, og tí royndi hann at fáa vent tí. Veðrurin stóð ímeð-an stillur og fekst ikki av fetinum. Alt fylgið aktaði veðrin og stóð eisini stilt. Til endan tveitti seyðamaðurin seg ráð-leysur fram eftir rommum og hugsaði

um, antin hann skuldi bíða og vita, um veðrið blíðkaði, ella hann skuldi lata veðrin ráða fyrri leiðini; men neyvan var tað komið honum í huga, fyrr enn veðrurin brendi av stað við øllum fylg-inum aftaná beint móti vindinum. Seyðamaðurin sprakk upp og fylgdi eft-ir, og skjótt sást, at hann gjørði beint, tí ikki vardi leingi, fyrr enn tey komu at heima fjósinum, og skilliga sást á veðr-inum, at hann var errin av, at hann hevði verið vitugari enn maðurin.

Fyrirsögnin verður fyrst lesin fyrir næmingunum.
Sá verður kynsaga hvar leiðir þessaliga í orð í seinu.

Heini og Anna

Heini og Anna voru til gongu. Tey gingu niðan í brekkuna í tí góða veðrinum og talaðu sín ámillum um, at það hevði verið stuttligt, um tey høvdu funnið okkurt fuglareiður, tí nú skuldi heiðafuglurin havt vorpið.

Tá ið tey voru komin niðaná, sóu tey, at mjørkin, ið hevði sveipað seg um fjallatindarnar, nú lá niðri í dalinum, sum hann plagdi um næturnar, men hann var tynri enn mangan um náttina.

Sum tey stóðu og hugdu, komu trý smálomb spælandi fram við teimum við fúkandi ferð. Eitt av teimum leyp um ta veitina, ið har var, og fer so bóltandi tvær ella tríggjar ferðir runt, men so fót-

aði tað sær aftur.

So gingu tey seg beint á eitt reiður, so sum tey høvdu vónað, og har lógu ungarnir so reinir og fittir og boraðu seg niður í reiðrið, tí teir ræddust hesar skapningar, sum voru so stórir, meðan teir voru so nógv smærri.

Anna var yngri enn Heini, og hon helt, at tey skuldu geva ungunum maðkar, men Heini helt, at tað mundi vera betri ógjørt.

So fjakkaðu tey sær oman aftur so fegin at siga mammu síni frá tí, tey høvdu sæð. Hon var bæði blíð og týð og gav teimum ein mjólksopa og pannuköku afturvið.

gingu sín ámillum fuglareiður trý
tríggjar høvdu funnið smærri
havt vorpið plagdi stóðu lógu niðri ta veitina
tynri maðkar
blíð og týð

Summar

Á sumri er veðrið oft gott, tá hefur mangan verið talað um liggjandi góðveður, men fáar vikur munnu hava verið betri enn tann seinasta. Mánadagurinn upprann við sólskini, og góðveðrið og sólskinið vardu alla vikuna. Tríggir teir fyrstu dagarnir – helvtin av gerandisdøgnum í vikuni – bóru av, og seinni parturin av henni var sanniliga eisini góður, og teir dagarnir góvu eisini grasgróðrinum góðan stuðul.

Í gjár var eg í haganum; tá sá eg ta svörtu ærina, sum hefur tað blikuta lambið. Hon hefur altíð ligið so høgt, og tí hava lombini hjá henni skorist so væl; ervaseyður fær so reint gras, og tað, siga menninir, ger, at hann hefur glarfiti, sum smakkar so væl.

Einaferð gjørdur bróðir og eg eina ferð at hyggja eftir heimaærini. Hon lá í Góðadali í eina lág undir Regnabrekku; tað var stuttligt at síggja hana aftur, tí bæði hon og lambið vóru so fitt. Vit høvdu nakað av breyði at geva henni, men ov lítið var, tí tá ið breyðið var uppi, og einki var eftir, høvdu vit ikki nóg mikið av øðrum fódri til Høvuðsvørtu, sum plagdi at ganga á Kálvaslættum.

Seyður hefur ongar framtenn í yvirmunninum, tí tyggur hann føðina við jagslunum afturi í kinnklovunum, tá ið hann jótrar.

Tíðin líður, og tá ið jóansøkan er farin aftur um bak, fer dagurin at stytast, og um veturnætur er skurðitið.

nóg mikið

bæði

at hyggja

góðveður

munnu hava verið

✓ við sólskini

ta svörtu ærina

alla vikuna

tað blikuta lambið

hefur ligið

Høvuðsvørtu

gras

einaferð

eina ferð

Summar

Tá ið várið er farið aftur um bak, kemur summarið. Sum tykkum øllum kunnugt er veðrið so skiftandi tá. Tað kunnu koma sólskinsdagar við logn um landið, men eisini gráir dagar við oysandi regni.

Stuttligt er at ganga í bø og haga og síggja grasið grønkast; men lítið sæst av fjøllunum, so leingi mjørkin liggur køvandi oman yvir øllum.

Tá ið dagsarbeiðið er liðugt, fara menninir heim at fáa sær nátturða. Teir hava ikki meir enn etið seinasta bitan, so fara teir oman undir neystið at práta um eitt og annað. „Hvat munnu skipini hava fingið?“ verður spurt, og ein, ið hevur lurtað eftir útvarpinum, er skjótur at siga frá.

So verður prátað um vegirnar í bygd-

ini. Teir eru í vánaligum standi, fullir av hyljum, so ikki er koyrandi við bili.

Nú ein dagin spældi ein bilur útav, fór rullandi oman gjøgnum brekkuna og endaði í fjøruni. Tíbetur var eingin mannskaði. Tað eydnaðist bilstjóranum at leypa út, áðrenn rættilig ferð kom á. Bilurin fór í sor, og maðurin fekk eitt blátt eyga, men hann var glaður, tí ein bilur fæst aftur, lívið ikki.

Meðan menninir standa og hyggja út á vágin, kemur ein trolari grøvandi, rustaður og veðurbardur. Hann er komin undan Grønlandi við fullum farmi. Skipari er Sjúrdur við Garð. Hetta er fyrstu ferð, hann førir trolara; men hann hevur í fleiri ár siglt við norðmonnum, so hann kennir sjólívið.

hevur siglt

gráir dagar

oman undir neystið

várið er farið

mannskaði

út á vágin

dagsarbeiðið er liðugt

í bø og haga

menninir

eitt og annað

verður prátað

í fjøruni

eitt blátt eyga

hava etið

stuttligt

við norðmonnum

til nátturða

fullir av hyljum

fyrstu ferð

um landið

áðrenn

Stýrislag

Viðurskiftini úti í heiminum eru ógvuliga fløkt. Ein stjórn fer frá einastaðni, og ein onnur sleppur framat onkra aðrastaðni. Soleiðis er lagið ferð eftir ferð. Einavalds-harrar ráða víða hvar, meðan fólka Vald verður traðkað undir fótum. Bæði ár og øldir mugu fara, áðrenn eitt fólk er búgv-ið at stýra einum landi.

Lívið er eitt standandi stríð millum gamalt og nýtt. Einkin stendur í stað. Gamla hugsanir mugu víkja fyri nýggjum. Í ymsum londum fara menn heldur harðliga fram, tá ið teir halda, at tað gongur ov seint at fáa gongd á tað, ið stirvið er. Teir gera kollvelting og byrja á berum botni. Í øðrum londum, eitt nú Norðurlondum, bera menn seg meira

hóvliga at og vilja heldur kenna hitan av hondum, ið sleptu, sum skaldið kvøður, enn elva til blóðugan bardaga, har bróðir drepur bróður.

Men tað ber saktans til at døma um rætt og rangt í landi, har nóg mikið er til av øllum. Hvat høvdu vit sagt, um vit búðu í einum samfelag, har fólk liggur og doyri í hungri, har tað skortar upp á alt uttan lógloysi, har fólk einki leggja í gamla ella nýggjar hugsanir, bert tey fáa eitt sindur av mati inn í munnin av og á?

Hvussu framtíðin verður fyri tey lítið á leið komnu londini, er ilt at siga; men sum tað er øllum ungdómi okkara kunnugt, verður nóg gjørt at hjálpa hesum londum á fótur.

einastaðni

upp á fótur

ferð eftir ferð

lógloysi

bróðir drepur bróður

víkja

harðliga

í Norðurlondum

stjórn

verður traðkað

kollvelting

ov seint

fólk er búgvíð

nóg mikið

kunnugt

ið stirvið er

aðrastaðni

hóvliga

Fyrirseggnin verður fyrst lísín fyri næmingunum.

So verður fyrirsagt tvær ferðir passaliga fá orð í senn.

Pátrúgv

Hóast hesa nýggju tíðina við allari upp-
lýsing og framgongd á øllum økjum eigur
pátrúgvinn enn á døgum størri vald á
heiminum, enn mangur man hugsa.

So langt aftur í tíðina, sum søgan gong-
ur, hava menn havt hug at býta dagarnar
sundur í eydnudagar og óeydnudagar.
Hin stóri lóggevarin, Móses, stríddist
dúgliga móti hesi pátrúnni í landi sínum.
Seinni og enn á okkara døgum hava
stjørnufrøðingar roynt at finna út av
mannalagnuni eftir stjørnunum, hava
kannað leiðir teirra og sagt fólki frá,
hvørjir dagar eftir teimum at døma vóru
óeydnudagar ella ikki.

Um vikudagarnar hevur leingi verið
hildið, at ójavnt er, hvussu eydnan fylgir

við teimum. Mánadagurin verður hildin
at vera vanlukkudagur hjá flestum fólka-
sløgum. Harafturímóti hava týsdagurin
og fríggjadagurin í flestum londum verið
taldir millum teir sonnu eydnudagarnar,
tá ið væl lá fyrri at fara undir eitthvørt virki
av nýggjum. Men her mugu vit kortini
leggja afturat, at í Noregi og í Týsklandi
verður lítið hildið um fríggjadagin, og so-
leiðis er eisini her í Føroyum. Enn er
ógvuliga vanligt, at skip ikki leggja til
havs ein fríggjadag, og mong eru tey, sum
ikki vilja byrja nakað nýtt arbeiði henda
dagin. Við leygardegnum er øðrvísi. Um
hann eru nærum alla tjóðir samdar, at
hann er eydnudagur við lít.

nýtt arbeiði

tjóðir

vanlukkudagur

óeydnudagar

dúgliga

at býta

mangur man hugsa

hava kannað

týsdagurin

við lít

ójavnt

hóast

lóggevarin

verður hildið

øðrvísi

stjørnufrøðingar

hevur verið hildið

Vinmenn

(Brot eftir Magnus Dam Jacobsen)

Hann kom at hugsa um, tá ið teir vóru ungir. Hvussu torført tað hevði verið, fyrri ikki at siga ómøguligt at fáa samband við konufólk. Teir stóðuuttan fyrri dansihøllirnar. Úr hurðum og vindeygum kom tónleikur, roykur, fólk og sangur. Men ongantíð fóru teir innum. Tað var teimum ógjørligt, teir torðu ikki. Líka so lítið, sum tað eydnaðist teimum at fara inn á kaffistovuna, har ungdómurin kom. Hann sá teir fyrri sær, hesar ungu dreingirnar við teirra ymisku trupulleikum, at fáa samband, at tora. Teir royndu at víkja fyrri tí, sum gjørði teir ósikrar, men hetta var ikki lætt, so teir máttu koma illa fyrri. Og so stóðu teir har, púra tómir, fingueinki sagt, reyðir, stummir, sum hevði onkur skotið teir við einum ósjónligum

vápni, sum lammaði hvørja rørslu, hvønn tanka, øll evni, sum dró úr teimum alla kraft, gjørði teir ómælandi, tunguleysar, maktarleysar. Í dag var hann greiður um, at tað var ikki bara konufólkini, teir ikki fingusamband við. Teir høvdu tað best, tá ið teir prátaðu saman ella fingust við okkurt, teimum dámdi. Og so var hann aftur saman við vinmonnunum og gentunum. Kvæld eftir kvæld stóðu teiruttan fyrri dansistovurnar og hugdu inn í tað stongda landið, longsulsins dreymaland. Har, innanfyri, dansaðu tey, kroppur móti kroppi, tey útvaldu, sum ikki brutu sínar sálir móti múrum, ið ikki rapaðu. Millum teir og hendan partin av lívinum var ein múrur. Hann sást ikki við berum eygum, men tað var ein múrur.

reyðir prátaðu ómælandi rapaðu ungir
sást hevði ymisku dreingirnar
hurðum teimum
lætt stóðu dró lítið
fyrri Hvussu
kraft skotið
inn í tað stongda landið

Tvinnir eru kostirnir

(brot eftir Heðin Brú)

So fór hon. Uttanfyri tók hon brævið úr barminum, koyrði pengarnar í tað og fór til gongu heim. Tað gekk strevið. Útlúgv- að av sinnisrørslu, og so hesin tungi pakk- in. Men nú var alt umskift, einki av tí ræðuliga, hon hevði stúrt fyri, var hent. Lívsmótið vendi spakuliga aftur.

At hon hevði ikki dugað at hugsað sær hetta! Og hon iðrar seg um, at hon hevur gingið og hugsað so ilt um mannin, illgitt og neitað inn á hann. Men einastaðni djúpt í sinninum lá óttin enn og skar. Maðurin aftur úti á villum havi, í øllum tí ræðuliga, ið stendst av bardaganum. Glæði orkaði hon ikki at vera.

Tá ið hon kemur at húsum, tysur allur barnariðilin ímóti henni við róp og gang. Tey pjátra uppi yvir pakkanum, hoppa upp í veðrið, heingja seg upp í mamm- una, siga henni síni smátíðindi og hjálpa

henni til at bera. Tá ið tey eru innkomin, og øll setast á gólvið rundan um pakkan, hevur henda skæra barnagleðin eisini fest í hana. Og tá ið hon setir seg ímillum teirra at loysa bandið av, kennir hon seg sum eitt av teimum:

„Hvat man hetta vera, ið pápin hevur sent okkum?“

Hon letur pappírið uttanav, og har liggja so allir hesir dýru lutir fyri teirra undrandi eygum: Toy, pløgg, skógvar, og so aftur ein pakki við tinganest! Bomm, ymisk sløg í stórum kramarhúsum, eitt ting at spæla við til hvørt barnið og einir handskar til mammu. — Á tann frøi! Lógvin verður rættur fram at fáa bomm uppí, og so leikað í hinari hondini. Løtan var stór.

leikað
illgitt og neitað
frøi
til hvørt barnið
tysur
hefur gingið og hugsað
útlúgv-að
barnariðilin
skæra barnagleðin
lógvin
heingja
hevði ikki dugað
einastaðni
Tað gekk strevið
handskar
lívsmótið vendi
upp í veðrið
hon iðrar
setast á gólvið
kramarhúsum
tinganest

Tvinnir eru kostirnir

(brot eftir Heðin Brú)

Hon kroystir brævið inn at bringuni og grætur stillisliga. Skuldarleys og pengar at keypa fyri, eingi hóttandi brøv inn á dyrnar löngur! Tað er, sum luftin lætnar rundan um hana, og ígjøgnum tárini sær hon útvegir úr neyðini, framtíðin lýsnar, bitið og slitið hevur ikki verið fáfongt. Hon tekur pengarnar í hondina, blaðar seðlarnar millum fingrarnar. Fýra hundrað krónur. Aldri á ævini hevur hon havt so nógv pengar í senn at keypa fyri. Varliga leggur hon teir niður í eitt handdrag, halgir lutir fyri henni, sálarbót.

So fer hon at kanna eftir tí, sum er í pakkanum, tekur plagg fyri plagg upp í hendurnar, kínir teimum, rýkur at teimum. Ein heil heimanfylgja! Hon dregur dragukistuskuffur úi og leggur niðuri,

skuffur, sum gjøgnum neyðararini so líðandi tømdust. Hon tekur akslatrø og heingir upp kjólar og frakkar, letur seg í og passar, lær við tárur: „Óskammað millum fólk aftur. So ófatuligt aftan á alt saknið.“ Lívsmegin veksur, eygnabráið verður djarvari, hon kennir seg eiga dýrar ognir.

Nú er at fara til verka, seyma pløgg upp á børnini úr toynum, hann hevur sent. — Ja, børnini. Eisini tey eru øðrvísi at hugsa um nú. Sjey vesalabørn, eitt alsamt samvitskubit. Sjey fregin børn, eitt háborið lívsvirði. Hon tekur øll tey smáu skógvapørini úr pakkanum og fer út í køkin at passa uppi á børnunum, lívsfús og djørv, búgvín at taka tøk.

fýra hundrað

bitið og slitið

handdrag

lætnar

líðandi

eitt háborið lívsvirði

inn á dyrnar

fregin

heimanfylgja

fáfongt

óskammað

úr toynum

á ævini

stillisliga

øðrvísi

vesalabørn

akslatrø

eygnabráið

seðlarnar

kínir

dragukistuskuffur

Í haganum

Nú er summarið komið um alt landið. Sólin skínur bæði oman og niðan, og bæði fólk og fæ eru blíð og glað. Ein drongur gekk seg fram á eitt tjaldursreiður í haganum; hann visti, at í hvörjum reiðri plaga at vera trý egg, men her var bert eitt, tað mundi vera tí, at tjaldrið hevði ikki vorpið liðugt, tað triðja eggði mundi fara at vera komið innan miðjan juni, so sum vant er at vera.

Hann gekk longri fram, har ræurnar eru víðar um allan hagan, og har gott útsýni var út yvir havið. Hann sá seglið á skipi, sum sigldi langt úti á havi. Nú mátti hann hyggja væl, tí hvør visti, tað kundi vera skipið, sum pápi hansara var við, og tá fór frøi at vera heima, tí øllum longdist eftir at frætta frá hesum skipi, sum ikki hevði fingið givið boð frá sær, av tí at radiotólið, sum skuldi senda boð, var í

ólagi, og tí vóru øll so forvitin at frætta frá teimum.

Hann gekk longri fram, og hvat sær hann nú? Mitt á slætta vøllinum liggur heimaærin hjá teimum, hvat mundi bila henni? Mundi hon hava fingið skaða, var tað so vanlukkuligt? Hann kom at hugsa um ta ferðina, tá ið hon sum smálamb var(ð) borin heim til húsa, hvussu hon hevði artað seg, altíð blíð og týð teir tríggjar mánaðirnar, hon var heima hjá teimum, til hon var(ð) slept í hagan.

Hann gekk nærri, men tá leyp hon á fótur, hon hevði ligið og sovið í góðveðrinum og kom nú turnandi til hansara at vænta sær ein bita. Hann hevði eina tjúkka breyðflís og eina tynri, hann gav henni báðar og var bæði fróur og glaður, tí nú visti hann, hvussu til stóð, og hvar ið heimaærin lá.

um alt landið

hvar ið

Summarið er komið

tynri

í góðveðrinum

blíð og týð

tað triðja eggði

ta ferðina

í hvörjum reiðri

fróur

breyðflís

hevði vorpið

hevði ligið og sovið

fólk og fæ

útsýni

frøi

heimaærin

miðjan juni

úti á havi

at frætta

í ólagi

radiotólið

vanlukkuligt

hevði artað seg

Springarar

Hann, sum hevur verið til skips ella hevur siglt úti, man onkuntíð hava sæð ta vøkru sjónina, tá ið springarar liggja undir bógnum og kappsvimja við skipið. Hvussu skjótt skipið gongur, so svimja springararnir skjótari, og við hvørt stuttleika teir sær við at kappsvimja við hvønn annan, og tá skalt tú síggja ferð á teimum. Teir leypa sjóleysir hvør aftan á annan, og tá skal einki skip hugsa um at fylgja teimum og nóg illa nakað annað dýr, sum livir í sjónum.

Tað eru fleiri sløg av springarum, og tó at teir síggja smidligir og fittir út, so eru summir av teimum ringastu rovdýr. Teir liva av fiski og høguslokki og firnast ikki fyrri at eta ungarnar hjá hvørjum øðrum. Men teir fáast eisini at vera ógvuliga tamir, og við hvørt verða teir havdir í dýragørðum og fáast tá til at gera kunstir til at stuttleika fólki. Eitt slag er, sum verður

kallað delfin, og um slíkar delfinir eru mangar søgur, sum kunnu tykjast at vera skrøgg, men kortini sigast at vera sannar.

Sunnan fyrri Afrika koppaði eitt lítið skip, og ein ung genta visti ikki til sín, fyrr enn hon lá og svam púra einsamøll einar 10 fjórðingar úr landi, har vanliga nógvur hávur plagdi at vera. Tað var heldur ikki leingi, til hesir freku mannaáatararnir komu sær framat, men tá komu tvær delfinir gentuni til hjálpar.

Hetta ljóðar ótrúligt, men tað er kent heilt frá fornøld, at delfinir cru manngóðar og hava fleiri ferðir bjargað manna børnum úr vanda.

Rómverski høvundurin *Plinius* sigur frá, at ein delfin plagdi at koma regluliga inn at strondini við *Hippo* at spæla við børnini, meðan tey svumu og spældu sær har niðri við strondina.

niðri við strondina

hevur siglt

mannaáatararnir

verður kallað

ta vøkru sjónina

hava bjargað

sjóleysir

rómverski

undir bógnum

í sjónum

firnast

ótrúligt

fjórðingar

nakað annað dýr

hjá hvørjum øðrum

smidligir

Fýrisøgnin verður fyrst lísín fyrri næmingunum.

So verður fýrisagt tvær ferðir passaliga fá orð í senn.

Springarar

Hann, sum hevur verið til skips ella hevur siglt úti, man onkuntíð hava sæð ta vøkru sjónina, tá ið springarar liggja undir bógnum og kappsvimja við skipið. Hvussu skjótt skipið gongur, so svimja springarnir skjótari, og við hvørt stuttleika teir sær við at kappsvimja við hvønn annan, og tá skalt tú síggja ferð á teimum. Teir leypa sjóleysir hvor aftan á annan, og tá skal einki skip hugsa um at fylgja teimum og nóg illa nakað annað dýr, sum livir í sjónum.

Tað eru fleiri sløg av springarum, og tó at teir síggja smíðligir og fitir út, so eru summir av teimum ringastu rovdýr. Teir liva av fiski og hagguslokki og fínast ikki fyrri at eta ungarnar hjá hvørjum øðrum. Men teir fáast eisini at vera ógvuliga tærir, og við hvørt verða teir havdir í dýragørðum og fáast tá til at gera kunstir til at stuttleika fólki. Eitt slag er, sum verður

kallað delfin, og um slíkar delfinir eru mangar søgur, sum kunnu tykjast at vera skrøgg, men kortini sigast at vera sannar.

Sunnan fyrri Afrika koppaði eitt lítið skip, og ein ung genta visti ikki til sín, fyrr enn hon lá og svam púra einsamøll einar 10 fjórðingar úr landi, har vanliga nógvur hávur plagdi at vera. Tað var heldur ikki leingi, til hesir freku mannaátararnir komu sær framat, men tá komu tvær delfinir gentuni til hjálpar.

Hetta ljóðar ótrúligt, men tað er kent heilt frá fornöld, at delfinir eru manngóðar og hava fleiri ferðir bjargað manna børnum úr vanda.

Rómverski høvundurin *Plinius* sigur frá, at ein delfin plagdi at koma regluliga inn at strondini við *Hippo* at spæla við børnini, meðan tey svumu og spældu sær har niðri við strondina.

niðri við strondina

heir

verður kallað

ta vøkru sjónina

hava

rómverski

undir bógnum

í senn

hann

ótrúligt

fjórðingar

hann

hjá hvørjum øðrum

at síggja

